

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum honor debeatur solis superioribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ne, non pertinet earum cultus ad obseruantia, sed ad pietatem, vt dictum est.

Ad tertium dicendum, quod exhibitio honoris, vel cultus non solum est proportionanda personae cui exhibetur secundum se considerata, sed et secundum quod ad exhibentes comparatur. Quia ergo virtuosus secundum se considerati, sunt magis digni honore, quam persona parentum: tamen filii magis obligantur propter beneficia suscepta ab ipsis parentibus, & coniunctionem naturalem, ad exhibendum cultum & honorem parentibus, quam extraneis virtuosis.

Super Quaestio. conseruere articulo primum.

QVAESTIO CIII. B

De Dulia, in quatuor articulos diuisa.

DE INDE considerandum est de partibus obseruantiae. Et primo de dulia, quae exhibet honorem, & caetera ad hoc pertinentia, personis superioribus. Secundo, de obedientia, per quam earum obediunt imperio.

Circa primum quaruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum honor sit aliquid spirituale, uel corporale.

¶ Secundo, Vtrum honor debeatur solis superioribus.

¶ Tertio, Vtrum dulia, cuius est exhibere honorem & cultum superioribus, sit specialis uirtus à latria distincta.

¶ Quarto, Vtrum per species distinguatur.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum honor importet aliquid corporale.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod honor non importet aliquid corporale. Honor enim est exhibitio reuerentiae in testimonium uirtutis, ut potest accipi a Philosopho in 1. Ethic. sed exhibitio reuerentiae est aliquid spirituale: reuerenti. n. est actus timoris, ut supra habitum est. Ergo honor est aliquid spirituale.

¶ 2. Prat. Secundum Philosophum in 4. Ethic. Honor est praemium uirtutis: uirtutis autem, quae principaliter in spiritualibus consistit, praemium non est aliquid corporale, cum praemium sit potius merito, ergo honor non consistit in corporalibus.

¶ 3. Prat. Honor a laude distinguitur, & est a gloria: sed laus, & gloria in exterioribus consistunt. Ergo honor consistit in interioribus spiritualibus.

SED CONTRA est, quod Hiero. exponens illud 1. ad Timot. 5. Qui bene praesunt presbyteri, duplici honore digni habeantur &c. dicit. Honor in praesentiarum vel pro elemosyna, uel munere accipitur: utrumque autem horum ad corporalia pertinet. Ergo honor in corporalibus consistit.

RESPOND. Dicendum, quod honor testimonium quaedam importat de excellentia alicuius: unde homines uolunt honorari, testimonium suae excellentiae quaerunt, ut per Philosophum patet in 8. Ethic. Testimo-

num autem redditur, vel coram Deo, vel coram hominibus. Coram Deo quidem, qui inspector est cordium, testimonium conscientiae sufficit: & ideo honor, quoad Deum, potest consistere in solo interiori motu cordis, dum aliquis recogitat, uel Dei excellentiam, uel et alterius hominis coram Deo. Sed quoad homines, aliquis non potest testimonium ferre, nisi per aliqua signa exteriora, uel uerborum, puta, cum aliquis ore pronuntiat excellentiam alicuius: uel factis, sicut inclinationibus, obuiationibus, & alijs huiusmodi: uel etiam exterioribus rebus, puta, in munerum oblatione, aut imaginum institutione, uel alijs huiusmodi: & secundum hoc honor in signis exterioribus, & corporalibus consistit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod reuerentia non est idem quod honor: sed ex una parte est primum motuum ad honorandum, in quantum. s. aliquis ex reuerentia, quam habet ad aliquem, eum honorat. Ex alia uero parte est honoris finis, in quantum. s. aliquis ad hoc honoratur, ut in reuerentia habeatur ab alijs.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut Philosophus ibidem dicit. Honor non est sufficiens uirtutis praemium. Sed nihil potest esse in humanis rebus, & corporalibus maius honore, in quantum. s. ipse corporales res sunt signa demonstratiua excellentis uirtutis. Est autem debitum bono, & pulchro ut manifestetur, secundum illud Matth. 5. Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. & pro tanto praemium uirtutis dicitur honor.

AD TERTIUM dicendum, quod laus distinguitur ab honore dupliciter. Vno modo, quia laus consistit in solis signis uerborum: honor autem in quibuscumque exterioribus signis: & secundum hoc laus in honore includitur. Alio modo, quia per exhibitionem honoris, testimonium reddimus de excellentia bonitatis alicuius absolute: sed per laudem testificamur de bonitate alicuius in ordine ad finem, sicut laudamus bene operantem propter finem. Honor autem est et optimorum, quae non ordinatur ad finem, sed iam sunt in fine, ut patet per Philosophum in 1. Ethic. Gloria autem est effectus honoris, & laudis: quia ex hoc quod testificamur de bonitate alicuius clarescit bonitas eius in notitia plurimorum, & hoc importat nomen gloriae. Nam gloria dicitur quasi clara. Unde ad Rom. dicit quaedam gloria Ambr. quod gloria est clara cum laude notitia.

ARTICVLVS II.

Vtrum honor proprie debeatur superioribus.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod honor non proprie debeatur superioribus. Angelus enim est superior quolibet homine uiatore, secundum illud Matth. 11. Qui minor est in regno caelorum, maior est Io. Bapt. sed angelus prohibuit Ioannem uolentem se honorare, ut patet Apoc. 19. ergo honor non debetur superioribus.

¶ 2. Prat. Honor debetur alicui in testimonium uirtutis, ut dictum est. sed quandoque contingit, quod superiores non sunt uirtuosi. ergo eis non debetur honor: sicut nec demonibus, qui tamen superiores nobis sunt ordine naturae.

¶ 3. Prat. Apostolus dicit ad Rom. 12. Honore inuicem praecipites. & 1. Pet. 2. Omnes honorate: sed hoc non esset seruandum, si solis superioribus honor deberetur. ergo honor non debet proprie superioribus.

¶ 4. Prat. Tobias 1. dicit, quod Tobias habebat decem talenta ex his, quibus erat honoratus a rege. Legitur

Li. 4. c. 7. an te medium to. 5. D. 710.

Lib. 1. ca. 5. tomo. 5.

Id hinc August. in lib. 83. q. 81. circa finem tomo. 4.

Ad Heb. 13. lcc. 3. prin.

Ar. prec. & q. 63. art. 3.

Super Quaestione centesimae octidage Articulum tertium.

In art. 3. eiusdem q. omisso secundo, nota in corpore articuli, q. Deus non solum est maior dominus q. homo, quia dominus vniuersorum est, sed est alia ratione dominus: quia est dominus totius creaturę rei, v. p. creator totius: homo autem non. Vnde tertius hominis ad Deum est secundum totum id, quod quomodolibet est. Errat autem, inquit Hier. de inferioribus hominibus, qui seruientem in hominibus descendere putat, tunc propter libertatem mentis: quia materia dominus non est homo, sed solus Deus, qui potest annihilare animam, & corpus.

In responsione ad tertium eiusdem articuli. dubium primo est, An unaquęq; datur responsum sit per se sufficiens. Dubium secundum est, An ratio prima responsionis, uidelicet, quia homo quando honorat hominē, non semper actu refert hoc in Deum, ut leat. Et est ratio dubii, quia videtur peccare secundum non causam vt causam: quoniam non requiritur ad identitatem motus in imaginem, & id cuius est imago, q. actu ille qui mouetur, refert in id, cuius est imago ut patet de adorantibus imaginem Christi, & sanctorum mente euagata. Constat. n. quod non actu referunt ad id, cuius est imago, suam uenerationem.

Dubium tertium est, Quo pacto uerificetur, quod reuerentia, qua exhibetur ipsi Deo, nullo modo pertinet ad eius imaginem, cum statim author in sequentibus calce articuli dicat quod eodem honore Christus, & eius crux honoratur.

Dubium quarto est, An venerari hominem, in quantum est imago Dei, referendo hoc actualiter in Deum, spectet ad latriam, vel Duliam. Et est ratio dubii, quia sicut propter amicitias proprias, quibus amamus pr. oximos, vt patrem, vt conciuem, vt comilitonem, vt amicum &c. est charitas amicitia, qua amamus in pximo. Deum. Quare non propter proprias uenerationes, quibus colimus patrem, principes, excellentes viros &c. datur vna ueneratio, qua colamus Deum in hominibus, & in omnibus creaturis tanquam in imagine, & vestigio suo. Et augetur dubium, quia sicut datur vnum vti tium puta, blasphemiam, qua blasphematur Deus & in se, & in qua libet creatura debet dari vnus honor quo & in se, & creaturis omnibus honoretur Deus gloriofus omnium creator.

Ad euentiam horu nosse oportet duplex esse genus imaginis. Turēt Hester. 6. q. Assuerus honorauit Mardochæum, & corā eo fecit clamari. Hoc honore digno ē. quē rex honorare uoluerit. ergo honor ē exhibit inferioribus: & ita vt quod honor nō debetur proprie superioribus.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 5. Ethic. quod honor debetur optimis. RESPON. Dicendū, q. sicut su pradictū est, honor nihil aliud est, q. quādā prestatio de excellentia bonitatis alicuius. Pōt aut ali cuius excellentia cōsiderari nō solum p cōparationē ad honoratē, vt. scilicet excellentior eo q. honorat, sed et fm se, uel p cōparationē ad aliquos alios: & fm hoc honor semper debetur alicui ppter aliquā excellentiā, uel superioritatem. Nō enim oportet, q. ille q. honoratur, sit excellentior honoratē, sed forte quibusdā alijs, uel et ipso honorante, quantum ad aliquid & non simpliciter.

AD PRIMVM ergo dicendū, q. angelus prohibuit Ioannē non a quacūq; honoratione, sed ab honoratione adorationis latrię, q. debetur Deo: uel et ab honoratione dulcię, ut ostēderet ipsius Ioānis dignitatē, qua p Christū erat angelis adæquatus fm speciē glorię filiorū Dei: & iō nōlebat ab eo honorari tam q. supior.

AD SECVDVM dicendū, q. si prelati sint mali, nō honorantur propter excellentiā pprie uirtutis, sed ppter excellentiā dignitatis, secundū quā sunt Dei ministri. Et et in eis honoratur tota cōmunitas, cui presunt: demones autem sunt irreuocabiliter mali, & pro inimicis habēdi magis quā honorandi.

AD TERTIVM dicendū, q. in quolibet inuenitur aliquis, ex quo pōt aliquis eum superiorē reputare, secū dum illud ad Phil. 2. In humilitate superiores inuicem arbitantes: & secundū hoc etiam omnes se inuicem debent honore prænire.

Ad euentiam horu nosse oportet duplex esse genus imaginis. etia in sacramentis dē quis actu operante accedit ad altare intente celebrandi. Accēter euagetur. Hmōi aut actus rō est vt in imagine secūmā se, & motus in imaginē i imagine uerā dedit rationem, quare dicitur in hoie, sed ad hoie: quare dicitur in homini duliam, honorare Deum i hominē. Ad tertium autem dubium dicitur dicitur te dubitationis, quoniam ex illis pōt dicitur Ad quartum igitur dubium dicitur quod creatura rationalis uidetur ex

Nā quādā sunt, quę secundū scripturam dam uero quę honoris capaces non sunt nis o ficiunt. Et quoniam capacia honoris capaci tate aliena sunt, cum honor sit pro quens est vt non nisi rationalia, sicut

AD QUARTVM dicendū q. priuata personē interdum honoratur a regib. non quia sint et sū priores secundum ordinem dignitatis, sed ppter aliquā excellentiam uirtutis ipsarum: & secundū hoc honorati sunt Tobias, & Mardochæus a regibus.

ARTICVLVS IIII. Vtrum dulcia sit specialis uirtus a latria distincta.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, q. dulcia nō sit specialis uirtus a latria distincta. Quia super illud Psalm. 7. Dñs Deus meus in te sperati, dicit gl. Mine omnium per potentiam, cui debetur dulcia, Deus per creationem, cui debetur latria: sed non est distincta uirtus, quare ordinatur in Deum secū dū quod est dominus, & secundū, quod est Deus. ergo dulcia non est uirtus distincta a latria.

2. Præter. Secundum Philosophum in 8. Eth. Amari simile est ei, quod est honorari: sed eadē est uirtus charitatis, qua amat Deum, & qua amatur proximus. ergo dulcia, qua honorat proximus, non est alia uirtus a latria, qua honoratur Deus.

3. Præter. Idem est motus, quo aliquis mouetur in imaginem, & in rem cuius est imago: sed per dulciā honoratur homo, in quantum est ad Deum imaginē factus, dicitur enim Sapientia. 2. de impijs, quod non iudicauerunt honorem animarum sanctorum, quoniam Deus creauit hominē inextermiabilem, & ad imaginē suę similitudinis fecit illum. ergo dulcia non est alia uirtus a latria, qua honoratur Deus.

SED CONTRA est, qd Aug. dicit in 10. de ciu. Dei, q. alia est seruitus q. debetur hominibus, secundū quā præcipit a potius seruus dñis suis subditos esse, quæ: s. græce dulcia dicitur, uero latria, quæ dicitur ad pertinet ad colendum Deum.

etia in sacramentis dē quis actu operante accedit ad altare intente celebrandi. Accēter euagetur. Hmōi aut actus rō est vt in imagine secūmā se, & motus in imaginē i imagine uerā dedit rationem, quare dicitur in hoie, sed ad hoie: quare dicitur in homini duliam, honorare Deum i hominē. Ad tertium autem dubium dicitur dicitur te dubitationis, quoniam ex illis pōt dicitur Ad quartum igitur dubium dicitur quod creatura rationalis uidetur ex

Lp. 5. cap. 6. sed clarus. lib. 4. cap. 5. & lib. 1. cap. 23. como. 5. Art. pres.

etia in sacramentis dē quis actu operante accedit ad altare intente celebrandi. Accēter euagetur. Hmōi aut actus rō est vt in imagine secūmā se, & motus in imaginē i imagine uerā dedit rationem, quare dicitur in hoie, sed ad hoie: quare dicitur in homini duliam, honorare Deum i hominē. Ad tertium autem dubium dicitur dicitur te dubitationis, quoniam ex illis pōt dicitur Ad quartum igitur dubium dicitur quod creatura rationalis uidetur ex